

3. Гусев В. А. Изучение величин на уроках математики и физики в школе / В. А. Гусев, А. И. Иванов, О. Д. Шебанин. – Москва : Просвещение, 1981. – 79 с.
4. Тесленко І. Ф. Питання методики геометрії (IX – XI класи) : посібник для вчителів / І. Ф. Тесленко. – Київ : Радянська школа, 1962. – 151 с.
5. Фізика : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / [В. Г. Бар'яхтар, С. О. Довгий, Ф. Я. Божинова та ін.]; за ред. В. Г. Бар'яхтара, С. О. Довгого. – Харків : Ранок, 2015. – 256 с.
6. Энгельс Ф. Диалектика природы / К. Маркс, Ф. Сочинения. Изд. 2-е. Том 20. – Москва : Гос. изд-во полит. лит-ры, 1961. – 827 с.

References:

1. Boyko M. P. Pro deyaki osoblyvosti formuvannya ponyattya fizychnoyi velychyny v shkil'nomu kursi fizyky / M. P. Boyko, L. M. Boyko, V. M. Zakalyuzhnyy // Visnyk Chernihiv's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu. Seriya : Pedahohichni nauky. – 2015. – Vypusk 127. – S. 9-11.
2. Геометрија. 11 кл. : pidruch. dlya zahal'noosvit. navch. zakl. : akadem. riven', profil. riven' / Н. Р. Бевз, В. Н. Бевз, Н. Н. Владимірова, В. М. Владиміров. – Київ : Heneza, 2011. – 336 с.
3. Husev V. A. Yzuchenye velychyn na urokakh matematyky u fizyky v shkole / V. A. Husev, A. Y. Yvanov, O. D. Shebanyn. – Moskva : Prosveshchene, 1981. – 79 s.
4. Teslenko I. F. Pytannya metodyky heometriyi (IKh - KhI klasy) : posibnyk dlya vchyteliv / I. F. Teslenko. – Kyiv : Radyans'ka shkola, 1962. – 151 s.
5. Fizyka : pidruch. dlya 7 kl. zahal'noosvit. navch. zakl. / [V. H. Bar'yakhtar, S. O. Dovhyu, F. Ya. Bozhynova ta in.]; za red. V. H. Bar'yakhtara, S. O. Dovhoho. – Kharkiv : Ranok, 2015. – 256 s.
6. Enhel's F. Dyalektyka pryrody / K. Marks, F. Sochynenyua. Yzd. 2-e. Tom 20. – Moskva : Hos. yzd-vo polyt. lyt-ry., 1961. – 827 s.

Снигур Т. А. *Общее и различное в формировании понятия “величина” в физике и геометрии.*

В статье рассмотрены особенности формирования понятия величина в школьных курсах физики и геометрии. Уделено внимание общему и различному на основных этапах изучения этих величин.

Ключевые слова: геометрическая величина, физическая величина, виды величин, измерения величин.

Snihur T. A. *General and characterized in the formation of "quantity" concept in physics and geometry.*

The article describes the features of the formation of the concept of quantity in the school course of physics and geometry.

Keywords: geometric quantity, physical quantity, types of quantity, measurement values.

УДК 378.016:78.071.2

Степанов В. А.

ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ АСПЕКТ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ АРАНЖУВАННЮ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті порушено проблему застосування герменевтики як методу, теорії, філософії будь-якої інтерпретації до інтерпретації музичних творів. Здійснено аналіз історичного розвитку герменевтики як методологічної основи навчання майбутніх учителів музики аранжуванню у процесі фахової підготовки, розкрито сутнісний зміст понять “розуміння”, “інтерпретація” та “аранжування”. Відзначено, що інтерпретація та розуміння музичних текстів герменевтичними методами доповнює традиційні форми аналізу музичних творів, акцентовано діалоговий характер герменевтичної методології.

Ключові слова: фахова підготовка майбутніх учителів музики, герменевтика, музичний текст, музична мова, мультимедійне аранжування, інтерпретація музичних творів.

У ХХІ ст. значно зростає потік інформації, що потребує сучасного її пізнання та осмислення. Питання про людину, яка розуміє себе, своє місце в світі, навколишню реальність та іншу людину ставить герменевтика. Проблема розуміння, яку вона розробляє, особливо актуальна в плані осмислення результатів матеріальної, духовної, культурної діяльності людей різних епох. Тому в наш час підсилюється інтерес до філософської герменевтики і герменевтичної методології розуміння і тлумачення.

Ефективність застосування герменевтичної методології розуміння і тлумачення в музичній педагогіці засвідчено у роботах С. Давидової, Г. Демченко, Д. Лісун, С. Малкіна, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Полатайко та інших дослідників. У педагогіці мистецтва необхідність герменевтичного підходу відзначали також О. Ляшенко, О. Олексюк, В. Орлов, О. Реброва, Т. Рейзенкінд, О. Щолокова та ін.

Застосування ідей герменевтики в музичній педагогічній освіті розглядає С. Малкін, віхи еволюції художньої герменевтики презентує Г. Демченко. Виявлення специфіки герменевтичного підходу в музичній педагогіці початкової ланки належить С. Давидовій. Теорії музичного змісту, музичної герменевтики, музичної семантики досліджувала В. Холопова. Питання художньої герменевтики у підготовці майбутнього вчителя мистецьких дисциплін до педагогічної практики з художньої культури висвітлювала О. Полатайко. Формування професійних герменевтичних умінь майбутнього музиканта-виконавця розглядає Д. Лісун.

Водночас, проблема використання герменевтичного підходу у фаховій підготовці майбутніх учителів музики залишається недостатньо розробленою. Зокрема, на увагу дослідників заслуговує герменевтичний аспект навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню.

Мета дослідження – розкрити сутність герменевтичного аспекту навчання майбутніх учителів музики мультимедійному аранжуванню у процесі фахової підготовки.

Герменевтика виникла в давнину як теорія та практика тлумачення тексту. Власне, саме слово “герменевтика” ми вживаємо в перекладі з латини (*hermeneutica*), що, в свою чергу, є перекладом з грецької і означає “пояснюю, інтерпретую, тлумачу”. Термін традиційно включає тлумачення текстів [9, с. 114]. Центральною проблемою герменевтики є проблема розуміння.

Проте до ХІХ століття герменевтична проблематика не була виділена в якості особливої предметної галузі, в силу чого залишалася частиною інших дисциплін (передусім теології, філології) і слугувала швидше дидактичним, ніж науково-дослідним цілям. Загальнофілософська проблема герменевтики вперше була розроблена німецьким протестантським теологом, філософом і перекладачем, основоположником сучасної філологічної герменевтики Ф. Шлейермахером та істориком культури, філософом В. Дільтеєм.

Саме Ф. Шлейермахер на початку ХІХ століття уводить терміни “розуміння” і “тлумачення”. Визначення акту розуміння як вихідного стало початком розвитку власне філософської, тобто трансцендентальної герменевтики, яка розробляє саму теорію розуміння і з'ясовує умови його досягнення. Подаючи герменевтику як мистецтво розуміння чужої індивідуальності, Ф. Шлейермахер виводить основне завдання герменевтичного методу – зрозуміти автора і його текст краще, ніж він сам розумів себе і своє творіння [6, с. 99].

У філософа, історика культури В. Дільтея переживання та розуміння поєднуються: інтерпретатор може побачити в матеріалі, який пізнається, лише те, що вже є в ньому самому. Тобто виходить “те, що людина знаходить в іншому, вона знаходить в самій собі як переживання; те, що вона сама переживає – може знайти в іншому через розуміння. Звідси – розуміння визначається як саморозуміння, оскільки в прояві чужої індивідуальності не може бути нічого такого, чого б не було в індивіда, який пізнає” [6, с. 99].

Розвиваючи традицію Ф. Шлейермахера, В. Дільтей різко розмежував розуміння як внутрішнє, тобто безпосереднє, особистісне осягнення тексту, і спрямоване зовні його аналітичне пояснення (інтерпретацію). Основою герменевтики за В. Дільтеєм є

“психологія, що розуміє” безпосереднє осягнення цілісності душевно-духовного життя. Акцентуючи увагу на психологічному аспекті розуміння, він заклав сприйняте філософськими течіями ХХ століття вчення про розуміння (цілісне душевно-духовне переживання) як методологічну основу мистецтва тлумачення в гуманітарних науках (філософська, філологічна, історична, релігійна, юридична герменевтика, а також педагогічна, художня, музична).

Музична герменевтика – мистецтво і теорія тлумачення змісту музичного твору, як цілісний науковий напрям музикознавства, була заснована в 1902 році Г. Кречмаром, який уважав, що елементарна афективна схема музичного змісту оживає всередині суб’єкта завдяки асоціаціям, спогадам, життєвому досвіду “у світі поезії, мрії та передчуттів” [10, с. 37]. Виходить, що під час слухання музики людина слухає сама себе.

Що ж до розуміння і тлумачення мистецького (музичного) твору, варто зауважити, що твір мистецтва виходить далеко за межі того, що мав на увазі його автор, навіть зовсім не співпадаючи з його намірами, більше того: “воно завжди і неминуче виходить за ці межі” [1, с. 19]. У творі мистецтва передається дух епохи, сутність певної культури. Досвід мистецтва ширше і глибше того, що можна сказати про нього, він проривається з історичності і ситуаційності його створення до вічності, несучи в собі елементи справжнього життя соціуму.

Отже, у ХХ ст. герменевтика виступає і як мистецтво розуміння, і як мистецтво інтерпретації. У цьому контексті доцільно детально зупинитися на поняттях “розуміння” та “інтерпретація” У філософському енциклопедичному словнику (ред. В. І. Шинкарук) зазначено, що у широкому світоглядному плані розуміння – це “результат духовно-практичного засвоєння дійсності, коли зовнішні об’єкти, використовуючись у практиці, залучаються до смислів людської діяльності, виступають її предметним змістом” [9, с. 556].

Поняття “розуміння” розкриває також здатність (уміння) інтерпретатора показати свій спосіб мислення, повно визначити зміст повідомлюваного. Оскільки розуміння належить до інтелектуальної сфери, то спирається на факти емпіричного, конкретно-чуттєвого досвіду, послуговується категоріями образу та дії, можливостями знакових систем, де визначальну роль відіграє мова. Розуміння здійснюють через інтерпретацію.

Поняття “інтерпретація” (лат. *interpretatio*, від *interpretar* – роз’яснюю, перекладаю) трактується в широкому сенсі як “зображення, дешифрування чи моделювання однієї системи (тексту, твору, подій, фактів життя) в іншій – конкретніше визначеній, зрозумілішій чи загальноприйнятій”; в мистецтві інтерпретація – “форма передачі, відтворення художнього явища”, що є “характерним для виконання художнього тексту (літературного, музичного, театрального тощо), коли реалізується співучасть виконавця у створенні можливих варіантів передачі змісту цього тексту” [9, с. 247].

Розкриваючи поняття інтерпретації, Н. Телишева наголошує на особистісному розумінні твору інтерпретатором, що передбачає своєрідне бачення художнього явища, якому притаманні інваріантність та варіативність. Так, інваріант передбачає особливості авторської позиції, конкретно-історичне розуміння, загальний емоційний лад твору, специфіку і засоби мистецтва [8, с. 102].

Що ж до варіативності, то вона передбачає особистісний контекст, що включає обставини сприйняття, психологічний тип, рівень інтелекту, освіченості, духовного розвитку і “духовної перспективи”. Тому прочитання тексту завжди буде суб’єктивним і кожного разу новим навіть для тієї ж самої особи [8, с. 102]. Усвідомлення конкретного прочитання тексту як “варіанту множинності” – це і є, на думку науковця, інтерпретація.

Важливо, що інтерпретація є принципово відкритою й ніколи не може бути завершеною; розуміння тексту є невіддільним від саморозуміння інтерпретатора (Г. Гадамер). Інтерпретація та розуміння текстів забезпечуються герменевтичним колом, методиками запитань та відповідей, контекстним методом, спеціальними логічними засобами, семіотичними та психологічними прийомами, чим доповнює традиційний теоретичний аналізу музичних творів.

Слід зазначити, що під текстом у широкому значенні розуміють структуру, що складається з елементів значення, єдності цих елементів та їх вираження. У вузькому значенні – єдність мовних знаків, що організовані за нормами даної мови і є носіями інформації. У процесі розуміння тексту створюється суб'єктивний зміст. Тому “центральною проблемою герменевтики є ідея мови та орієнтовані на мову поняття: “значення”, “інтенсивність”, “інтерпритація” та “розуміння” [3, с. 66].

Для музики як мистецтва, з точки зору теоретичного аналізу, принципове значення має знаходження численних стійких інтонаційних формул – лексем. Це дає можливість музикознавцям, зокрема В. Холоповій, зауважити, що музика – це мова, хоча і “не все в музиці зводиться до мови, завдяки величезній області несвідомого” [10, с. 27].

Аранжування музичного твору потребує від студентів детального вивчення музичного тексту (який має свою історичну лексикологію, структуру, властивості), власна інтерпретація якого має бути кінцевим результатом їх творчої роботи. Поняття “аранжування” (від фр. *arranger* – “упорядковувати”) у музичному мистецтві розглядається як “перекладання музичного твору для іншого складу виконавців”, “обробка мелодії для виконання на музичному інструменті або для голосу з супроводом”, “полегшений виклад музичного твору для виконання на тому ж інструменті” чи “пов’язані з імпровізаційним стилем музикування гармонічні, фактурні зміни, які музиканти вносять у твір під час виконання”, “створення інструментального супроводу до мелодії пісні для різного складу виконавців” [12, с. 14].

Можливість обирати твори для реалізації завдань програми накладає на вчителя велику відповідальність за якість музичного матеріалу. Тому так важливо вміти грамотно зробити перекладання музичного твору для хорового або ансамблевого виконання, власну обробку народної пісні або інструментального супроводу до неї для яскравого концертного виконання учнями. Виконання такого роду завдань, що постають перед учителем музичного мистецтва, вимагає спеціальних професійних знань, умінь. Тому в навчанні аранжуванню майбутніх учителів музики великого значення набуває герменевтична методологія, зокрема принцип герменевтичного кола, екзистенційні діалоги, емпатійне проникнення у світ іншої людини, саморозуміння тощо.

У навчальному процесі означені методи орієнтують студентів на ціннісно-сміслову осягнення явищ музичного мистецтва, на розуміння та розкриття суб'єктивного, інтуїтивного начала, на навчання розумінню-співпереживанню та саморозумінню, без чого будь-яка власна музична інтерпретація, в тому числі аранжування музичних творів, неможлива.

Навчання аранжування передбачає формування художнього смаку, який дозволяє визначати, уявляти та пропонувати своє художньо-звукове рішення творів, урахувавши жанрово-стильові особливості. Пошук свого художньо-звукового рішення музичного образу в процесі аранжування передбачає наявність творчої активності, розвиває креативність.

Саме тому цей процес включає активний слуховий розвиток, пов’язаний з розвитком уявлень та пошуком відповідних тембрів (розвиток тембрового та внутрішнього слуху), фактурним викладом матеріалу (розвиток гармонійного та поліфонічного слуху), пошуком необхідної, виправданої художнім задумом форми, що активізує художньо-образне мислення студента, і підтверджує, що “ідеї герменевтичного підходу є співзвучними ідеям креативного навчання, яке вимагає... стимулювання і розвитку творчого мислення” [2, с. 161].

Що ж до герменевтичного аналізу, то він передбачає “вживання” в атмосферу епохи, в яку жив автор, аналіз його способу мислення, дослідження оцінки автором певних процесів, життєвих ситуацій, розуміння ціннісних орієнтирів суспільства тієї доби (О. Сухомлинська). На основі внутрішнього міжособистісного діалогу між інтерпретатором музичного твору та його автором забезпечується вирішення питань аранжування музичних творів з урахуванням жанрово-стильових, гармонічних особливостей відповідно до епохи і культурного середовища, в якому створено текст.

Водночас, не варто забувати, що музика – особливий вид мистецтва, який

вирізняється багатозначністю емоційного відчуття музичного тексту, а це породжує багатозначність і неповторність художнього сприйняття, що виражається у специфіці свідомих і позасвідомих реакцій. Тому продукт творчості інтерпретатора (аранжувальника) відзначається взаємодією емоційних і раціональних, об'єктивних і суб'єктивних чинників осягнення художнього твору з урахуванням його індивідуальності.

На герменевтику спираються тлумачення творчо-індивідуальних реакцій, що зумовлюють поліваріантність сприйняття (Ф. Шлейєрмахер, В. Дільтей, М. Хайдеггер, Г. Гадамер): той, хто сприймає, через порівняння художнього образу з власним досвідом проникає у духовний горизонт мистецького твору, осягає його образний смисл. Адже індивідуальне сприйняття спирається на особистісний інтелектуальний та емоційний досвід, що поділяє значення твору на безліч "індивідуальних сприймань", і це призводить до того, що кожен реципієнт має власну версію розуміння його текстуального значення [7, с. 44].

Серед особливостей герменевтичної методології необхідно підкреслити її діалоговий характер. Діалогічна активність інтерпретатора, припускає духовну зустріч автора і реципієнта, внаслідок якого відбувається асоціювання музичних образів із життєвими ситуаціями. Так, музичні образи викликають у людини різноманітні позамузичні аналогії з власними переживаннями, фактами навколишньої дійсності, тобто викликають певні асоціації. Допоміжну роль у цьому грає явище синестезії [7, с. 44].

Студенти у процесі навчання аранжуванню мають також усвідомлювати, що у процесі сприймання спілкуються не тільки з автором, а й з художнім образом. Як зазначає М. Каган, найяскравіше серед різних видів мистецтва діалогова структура моделюється музикою і визначає декілька форм музичного діалогу: взаємодія окремих партій під час ансамблевого виконання (дует, тріо, квартет, оркестр); творча імпровізація, що передбачає взаємодію творця та співавтора-інтерпретатора; процес слухання музики реципієнтом [5, с. 153-155].

Усі ці форми музичного діалогу ґрунтуються на положенні про розуміння тексту як багатоаспектного процесу. Це забезпечує пізнавально-креативну сутність інтерпретаційної діяльності людини, зануреної в багатовекторну діалогічність із мовою, культурою тощо. Вона залучає до інтерпретації тексту і цілісний текст, і особистість інтерпретатора, і культурну традицію [4, с. 68]. У цьому контексті варто зауважити, що, як наголошує В. Гарага, мета розуміння полягає "не в належній інтерпретації тексту, не в реконструкції ідей і думок, що інтерпретуються, а в активізації власних мисленнєвих процесів через формування діалогової системи, ... інтерпретатор практично створює власний Авторський Текст" [2, с. 161].

Інтерпретація музичного твору передбачає застосування (оскільки герменевтика є наукою інтуїтивною) інтуїтивного методу тлумачення, який розкриває Ф. Шлейєрмахер: тлумач "перетворюється" в того, чю мову він тлумачить і намагається споглядати його індивідуальність безпосередньо [11, с. 26]. Але інтуїтивний метод має доповнюватися компаративним, суть якого в тому, що індивідуальність одного автора (вислів з письмового документу) пізнається і тлумачиться на основі його порівняння з іншими індивідуальностями (іншими текстами відповідної епохи). За допомогою цього методу визначаються особливості музичної мови (почерку) композитора, його приналежність до певної епохи, що важливо у створенні перекладання музичного твору для іншого складу виконавців або полегшеному викладі музичного твору.

Отже, герменевтика як теорія розуміння та інтерпретації музичних творів є методологічною основою навчання майбутніх учителів музики аранжуванню у процесі фахової підготовки. Якість аранжування музичних творів знаходиться у прямій залежності від рівня музично-теоретичної підготованості студентів, практичного досвіду застосування отриманих знань, набуття вмінь "читати" й аналізувати музичний текст, розуміти смислові аспекти його змісту. Подальшого дослідження потребує розробка та обґрунтування педагогічних умов та принципів, що складатимуть методологічний базис герменевтичного підходу до навчання майбутніх учителів аранжуванню музичних творів.

Використана література:

1. Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного / Г.-Г. Гадамер [пер. с нем.]. – Москва : Искусство, 1991. – 367 с. – Серия “История эстетики в памятниках и документах”.
2. Гарага В. Концептуальні основи педагогічної герменевтики / В. Гарага // Молодь і ринок : щомісячний науково-педагогічний журнал Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич : ДДПУ, 2014. – № 4 (111). – С. 159-162.
3. Вригт Г. Х. фон Логико-философские исследования : избр. тр. : пер. с англ. / общ. ред. Г. И. Рузавина и В. А. Смирнова ; сост. и авт. предисл. В. А. Смирнов. – Москва : Прогресс, 1986 – 600 с.
4. Єщенко Т. Лінгвістичний аналіз тексту : [навч. посіб.] / Т. Єщенко. – Київ : ВЦ “Академія”, 2009. – 263 с. – Серія “Альма-матер”.
5. Каган М. С. Мир общения : проблема межсубъективных отношений. – Москва, 1988. – 319 с.
6. Касьян В. І. Філософія : [навч. посіб.] / Касьян Володимир Іванович. – Київ : Знання, 2004. – 406 с.
7. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : навч. посіб. / Рудницька Оксана Петрівна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
8. Тельшева Н. Н. Интерпретационная культура учителя искусства / Н. Н. Тельшева // Педагогика искусства (Электронный журнал). – 2009. – № 3. – С. 98-102. – Режим доступа : http://www.art-education.ru/AE-magazine/archive/nomer-3-2009/telysheva_06_09_2009.htm
9. Філософський енциклопедичний словник / голов. ред. В. І. Шинкарук. – Київ : Абрис, 2002. – 742 с.
10. Холопова В. Н. Теории музыкального содержания, музыкальной герменевтики, музыкальной семантики: сходство и различия / В. Н. Холопова // Журнал Общества теории музыки, 2014/1 – № 3. – С. 20-42.
11. Шлейермахер Ф. Герменевтика / Ф. Шлейермахер ; [перевод с немецкого А. Л. Вольского ; научный редактор Н. О. Гучинская]. – Санкт-Петербург : Европейский Дом, 2004. – 242 с.
12. Юцевич Ю. Є. Музыка : словник-довідник / Ю. Є. Юцевич – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352 с.

References :

1. Gadamer G.-G. Aktual'nost' prekrasnogo / G.-G. Gadamer [per. s nem.]. – Moskva : Yskusstvo, 1991. – 367 s. – Seryja “Ystoryja estetyky v pamjatnykah y dokumentah”.
2. Garaga V. Konceptual'ni osnovy pedagogichnoi' germenevtyky / V. Garaga // Molod' i rynok : shhomisjachnyj naukovo-pedagogichnyj zhurnal Drogobyc'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu imeni Ivana Franka. – Drogobych : DDDPU, 2014. – № 4 (111). – S. 159-162.
3. Vrygt G. X. fon Logyko-fylosofskye yssledovanyja : yzbr. tr. : per. s angl. / obshh. red. G. Y. Ruzavyna y V. A. Smyrnova ; Sost. y avt. predysl. V. A. Smyrnov. – Moskva : Progress, 1986 – 600 s.
4. Jeshhenko T. Lingvistychnyj analiz tekstu : [navch. posib.] / T. Jeshhenko. – Kyiv : VC “Akademija”, 2009. – 263 s. – Serija “Al'ma-mater”.
5. Kagan M. S. Myr obshhenyja : problema mezhsyb'ektyvnyh otnoshenyj. – Moskva, 1988. – 319 s.
6. Kas'jan V. I. Filosofija : [navch. posib.] / Kas'jan Volodymyr Ivanovych. – Kyiv : Znannja, 2004. – 406 s.
7. Rudnyc'ka O. P. Pedagogika : zagal'na ta mystec'ka : navch. posib. / Rudnyc'ka Oksana Petrivna. – Ternopil' : Navchal'na knyga – Bogdan, 2005. – 360 s.
8. Telysheva N. N. Ynterpretacyonnaja kul'tura uchytelja yskusstva / N. N. Telysheva // Pedagogyka yskusstva (Elektronnyj zhurnal). – 2009. – № 3. – S. 98-102. – Rezhym dostupu : http://www.art-education.ru/AE-magazine/archive/nomer-3-2009/telysheva_06_09_2009.htm
9. Filosofov'kyj encyklopedychnyj slovnyk / golov. red. V. I. Shynkaruk. – Kyi'v : Abrys, 2002. – 742 s.
10. Holopova V. N. Teoryu muzykal'nogo sodержanya, muzekal'noj germenevtyky, muzykal'noj semantyky: shodstvo y razlychyja / V. N. Holopova // Zhurnal Obshhestva teoryu muzyky, 2014/1/ – № 3. – S. 20-42.
11. Shlejermaher F. Germenevtyka / F. Shlejermaher [perevod s nemeckogo A. L. Vol'skogo ; nauchnyj redaktor N. O. Guchynskaja.]. – SPb. : “Evropejskyj Dom”. 2004. – 242 s.
12. Jucevych Ju. Je. Muzyka : slovnyk-dovidnyk / Ju. Je. Jucevych. – Ternopil' : Navchal'na knyga – Bogdan, 2003. – 352 s.

Степанов В. А. Герменевтический аспект обучения будущих учителей музыки аранжировке в процессе профессиональной подготовки.

В статье затронута проблема использования герменевтики как метода, теории, философии любой интерпретации относительно интерпретации музыкальных произведений. Осуществлён анализ исторического развития герменевтики как методологической основы обучения будущих учителей музыки аранжировке в процессе профессиональной подготовки, раскрыто сущностное содержание понятий “понимание”, “интерпретация” и “аранжировка”.

Отмечено, что интерпретация и понимание музыкальных текстов методами герменевтики дополняет традиционные формы анализа музыкальных произведений, акцентирован диалоговый характер герменевтической методологии.

Ключевые слова: профессиональная подготовка будущих учителей музыки, герменевтика, музыкальный текст, музыкальный язык, аранжировка, интерпретация музыкальных произведений.

Stepanov V. A. Hermeneutical aspect of future music teachers teaching to the arrangement in the process of their professional training.

The article was written about the problem of using of hermeneutics as a method, theory, philosophy of any interpretation regarding the musical interpretation. The historical development of the hermeneutic as methodological basis of the arrangement teaching of future music teachers in the process of professional training is analyzed. In this article the essence of the concepts of "understanding", "interpretation" and "arrangement". The author notes that the interpretation and understanding of texts by hermeneutic's methods complements the traditional forms of analysis of musical pieces. The dialogue nature of hermeneutical methodology is marked.

Keywords: professional training of future music teachers, hermeneutical analysis, interpretation, musical text, musical language, arrangement, interpretation of musical pieces.

УДК 371.32.53

Стецик С. П.

СИСТЕМА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ФІЗИКИ

Необхідність формування в учнів глибоких знань про суть експериментального пізнання визначається тією роллю, яку відіграє експеримент у фізичних дослідженнях. Теоретичне пізнання учня включає як рівень оволодіння окремими методами, так і рівень засвоєння цілісної фізичної теорії. З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій великого поширення в науці отримало моделювання за допомогою комп'ютерів. За допомогою таких моделей розраховують програму складних науково-технічних, виробничих і соціальних процесів. Використовуючи аналогію у процесі пізнання, учні поступово опановують інтелектуальну навичку зведення одного складного явища до інших, простішим і вже вивченим.

Ключові слова: навчання фізики, шкільний курс фізики, методологічні знання, методологічні вміння, система знань і вмінь.

Для реалізації на практиці освітніх і виховних функцій методології науки необхідно розробити цілісну систему формування в учнів багатьох методологічних знань і вмінь, тому виникає проблема їх відбору в навчальних цілях.

З погляду основних завдань удосконалення навчання методологічні знання і вміння повинні:

- слугувати свідомому засвоєнню фізичних знань, поглибленому розумінню суті явищ і закономірностей, що вивчаються;
- сприяти виробленню правильного, наукового світогляду;
- розкривати характер і діалектику наукового пізнання, озброювати учнів загальнонауковими методами пізнання;
- сприяти подоланню вузькопрактичного розуміння фізики як науки, показуючи останню як один з аспектів загальнолюдської культури й основи сучасної техніки;
- сприяти розвитку допитливості, творчих здібностей і фізичного мислення, інтелектуальних умінь, інтересу до оволодіння знаннями;
- сприяти формуванню таких почуттів особистості, як патріотизм, гуманізм і